

עין משפט
נר מצוה

קיד א מיי פ'ה מהל' שבעות הל' יג סמג לאוין רמא טוש"ע י"ד סי' רלח טעמ' נז':

קמז ב מיי' שס פ"ב הל' א סמג שס טוש"ע י"ד סי' רלז ס"ב':
קמז ג מיי' שס פ"ה הלכה יט':

קיו ד מיי' שס פ"ב הלכה א ונפ"צ מהל' נדרים הל"ח] סמג שס טוש"ע שס וסר"ט קטע אל':

תורה אור השלם

1. ובאו הפנים המאזניים האלה במעריך לצבות בטן ולנפול ירך ואמרה האשפה אמן אמן: במדבר ה כב

הנהגות הב"ח

(א) במשנה מפי חזקים חייב כיצד אמר לא אכלתי היום (וכ"ה) במשנה שבמשניות]: (ב) תוס' ד"ה שבעה כו' תימה: י"ב עיין באשר"י פ"א סי' טז מתוך קושא זו:

מוסף רש"י

הנה חדר דאחזיק בו'. אלמא דהוא גדול מקורת בית הכז (נדרים כה.). אורוותא תיבנא. אילטנלאות מלאות מכן (שם). בטרוף. נחש מנומר לא משתכח כקורת בית הכז (שם). מיטרף טריפין. הוא טמערין (שם). בשגבור טרוף. ולא היו גדול כי הלי גוואל (שם). שבעות העדות כו'. ראה לקמן ל א. הדרן עלך שבעות שתיים

כט:

בי היכי דלא תהוי הפרה לַשְּׁבועתייהוּ. הא דאמרינן (גיטין דף לו.)

נדר שהודר על דעת רבים אין לו הפרה אין ללמוד מכאן דהיינו שנים לחודיה דלמלא דעת הקצ"ה שאני ואס תאמר ואומן חרמות שאנו גוזרין על דעת הקצ"ה ועל דעת הקהל היאך יש להן היתר דאפי' על דעת הקהל גרידא הוה על דעת רבים ועוד היכי מישתרי בלא חרטה וי"ל דענת הקהל כך הוא שיתירו כשירצו ואפי' בלא חרטה ומה שמסכימים דעת הקצ"ה תקנו הגאונים לחומרא בעלמא ולא דמי למה שהשגיע משה שהקצ"ה זזה להשגיע אצל חרמות שאנו גוזרים הכל תלוי בדעת הקהל לחוד: **גבו** טרוף **קאמר**. במסכת נדרים (ד' כה.) פריך וליתני טרוף ומשני מילתא אגב אורחיה קמ"ל דקורת בית הכז טרוף ונפקא מינה למקח וממכר:

(לעיל ע"א) **משום** קניא דרבא.

נראה דקפץ ומשגע דמסתמא רבא היה יודע הצרייתא והיה משגיע אותו על דעת המקום ועל דעת צ"ד: **לשבעה שאובב** **כבר** זו שבעה שלא אוכלנה הראשונה שבעות ביטוי והשניה שבעות שוא. (ג) תימה דשניהם שבעות ציטוי דשבעה שאוכל היינו כוית כמו שבעה שלא אוכל דאמר רבא לעיל (ד' כו.): דחייב אס אכל מית ושלא אוכלנה היינו שלא אוכלנה כולה כדאמר רבא נמי לעיל ושמה יש לחלק בין אוכל לשלא אוכל: **שבעות** העדות נוהגת **באנשים אבל לא בנשים**. צריש פרק שבעת העדות נפקא לן מועמדו שני האנשים אס כן אשה פסולה לדון דהא מנן פ' בא סוין (מדה ד' מט': ושם) כל הכשר לדון כשר להעיד והא דכתיב (שופטים ד') והיא שפטת את ישראל איכא למימר שהיתה מלמדת להם הדינים ח"נ לפי שהיתה נביאה היו מקצלים אותה עליהם וכן יש צירושלמי מעמה שאין האשה מעידה אינה דנה מיהו תימה דספ"ק דצ"ק (ד' טו. ושם) ובקדושין (ד' לה.) דרשין מאשר תשים לפניהם דהשזה הכמוצ אשה לאיש לכל הדינים ואי אשה פסולה לדון הא לא מיירי לפניהם אלא כנשכים לדון כדדריש פרק המגרש (גיטין ד' פח: ושם) לפניהם ולא לפני עוזדי כוכבים לפניהם ולא לפני הדיוטות וי"ל דקרא איירי בתרוייהו צדיינים ובגידונים וממעט עוזדי כוכבים והדיוטות משום דלפניהם קאי אאלהים דמשמע מומחין וקאי נמי אנידונין וכל ישראל האנשים ונשים בכלל זה:

הדרן עלך שבעות שתיים

ואלא שמואל מאי קא משמע לן

הדרן עלך שבעות שתיים

אהדרי. דהא הכא מפי אחרים הוא ומחייב ר"מ שלא צצ"ד: **דוקיא דמסני' קמ"ל**. אשמעינן דדוקא מנן מפי אחרים פטור ודקמני מתניתין קאי דאמן מנן כדקמני ואמרו אמן דלא תימא אורחא דמילתא קמני:

הדרן עלך שבעות שתיים

שבעות שתיים פרק שלישי שבעות

אלא. הכי קאמר להו לא על דעתכס כי היכי דתהוי שבעתכס על דעת אחרים ולא יוכלו הס להמירה דנדר שהודר על דעת רבים אין לו הפרה !': **ולא**. הוי נחש עב כקורת בית הכז בתמיה: **והא הכוא**. נחש צשני שצור מלכא:

אלא כי היכי דלא תהוי הפרה לשבועתייהו:

ואם לא ראיתי נחש כקורת בית הכז: ולא ^אוהא ההוא דהוה בשני שבור מלכא הוה חד דאחזיק תליסר אורוותא תיבנא אמר שמואל בטרוף כולהו נמי מיטרף טריפין בשגבו טרוף: שבעה שאוכל כבר זו שבעה שלא אוכלנה כו': השתא משום שבעות ביטוי מוחייב משום שבעות שוא לא מוחייב הרי יצתה שבעה לשוא אמר ר' ירמיה תני **"אף על שבעות ביטוי: *במתני'* שבעות ביטוי נוהגת באנשים ובנשים בקרובים וברחוקים בכשרין ובפסולין בפני בית דין ושלא בפני בית דין מפי עצמו** ^אוחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה קרבן עולה ויורד שבעות שוא נוהגת באנשים ובנשים ברחוקים ובקרובים בכשרין ובפסולין בפני ב"ד ושלא בפני ב"ד ומפי עצמו ^אוחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה פטור יאחת זו ואחת זו המושבע מפי אחרים חייב ^ד (אם) ^ה (א) ^ו לא אכלתי היום י'לא הנחתי תפלין היום משביעך אני ואמר אמן חייב: **גמ'** אמר שמואל יכל העונה אמן אחר שבעה כמוציא שבעה בפיו דמי דכתיב י'ואמרה האשה אמן אמן אמר רב פפא משמיה דרבא מתני' ובריייתא נמי דיקא דקתני ^אשבעות העדות נוהגת באנשים ולא בנשים ברחוקים ולא בקרובים בכשרין ולא בפסולין ואינה נוהגת אלא בראוין להעיד ובפני ב"ד ושלא בפני ב"ד מפי עצמו ומפי אחרים אינן חייבין עד שיכפרו בהן בב"ד דברי רבי מאיר ותניא בבריייתא שבעות העדות כיצד אמר לעדים בואו והעידוני שבעה שאין אנו יודעין לך עדות או שאמרו אין אנו יודעין לך עדות משביע אני עליכם ואמרו (לו) אמן בין בפני ב"ד בין שלא בפני בית דין בין מפי עצמו בין מפי אחרים כיון שכפרו בהם חייבין דברי רבי מאיר קשיין אהדרי אלא לאו ש"מ הא דענה אמן הא דלא ענה אמן ש"מ אמר רבינא משמיה דרבא מתניתין דהכא נמי דיקא דקא תני שבעות ביטוי נוהגת באנשים ובנשים ברחוקים ובקרובים בכשרין ובפסולין בפני בית דין ושלא בפני בית דין מפי עצמו אין מפי אחרים לא וקתני סיפא זה וזה מושבע מפי אחרים חייב קשיין אהדרי אלא לאו ש"מ הא דענה אמן הא דלא ענה אמן

הדרן עלך שבעות שתיים

אהדרי. דהא הכא מפי אחרים הוא ומחייב ר"מ שלא צצ"ד: **דוקיא דמסני' קמ"ל**. אשמעינן דדוקא מנן מפי עצמו כשבעות ציטוי אצל מפי אחרים פטור ודקמני מתניתין קאי דאמן מנן כדקמני ואמרו אמן דלא תימא אורחא דמילתא קמני:

מסורת הש"ס

(א) מריס כה.. (ב) [לעיל מ:]; (א) [שם]; (ד) [בגי"ף ובג"ש ליתא]; (ט) [לעיל כה:]; (י) [לקמן ג:]; (י) [מסכת טז:]; (ח) [ויקרא ה:];

רבינו חננאל

משה לישראל אמר להן הוו יודעין שלא לדעתכם אני משביעכם אלא לדעתי ודעת המקום כו'. ואסיקנא אלא משום דלא תיהוי (הפרה) לשבועתייהו כו': אם לא ראיתי נחש כקורת בית הכז. תליסר אדרייתא תיבנא (א): **מתני'** נשבע לבטל המצוה שלא לעשות סוכה שלא ליטול לולב שלא להניח תפלין זו היא שבעת שוא שחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה פטור: שבעה שאוכל כבר זו שבעה שלא אוכלנה הראשונה שבעות ביטוי. והשניה שבעות שוא: ירושלמי כיצד עושין אומרים לו שיאכלנה מוטב לו לעבור על שבעת שוא ולא על שבעת ביטוי. אמר שלא אוכל כבר זו. שבעה שאוכלנה. הראשונה שבעת ביטוי והשניה שבעות שוא. אומרים לו שלא יאכלנה. מוטב לו לעבור על שבעת שוא לחוד ולא על שבעת שוא וביטוי. חזקיה אמר אהן דמשתבע על תרין דאינן תרין לוקה משום שבעת שוא. בשם ריש לקיש אמר אהן דחמי מיטרא נחית (א) ואמר קריי פלי ברכסין [ולוקח] משום שבעות שוא. ועוד אמר כ"ד בולאות היו בדרום וכולם חרבו משום שבעת שוא שהיא אמת שנאמר לשוא הכיתי את בניכם וגו': שבעות ביטוי נוהגת באנשים ובנשים כו'. וכן שבעות שוא כו' נוהגת בכל אדם בכשרין ובפסולין וכו': אמר שמואל כל העונה אמן אחר שבעה כמוציא שבעה מפי דמי. ושמואל דיוקא דמתניתין קמ"ל וכו' ופשוטה היא. נתברר דשבעות ביטוי חייבין על זדונה מכות ועל שגגתה קרבן עולה ויורד ועל שבעות שוא חייבין על זדונה מכות ועל שגגתה פטור. ועל (שבעות שקר) שבעות העדות ושבעות הפקדון קרבן בודון ובשגגה:

הדרן עלך

שבעות שתיים

(א) נראה שחסר כאן. (ב) עיי' בשו"ת הרי"י מיוש זצ"ל שגדפס זה מקריבז משונה

סי' פ"י נאה על דברי הירושלמי הלז.